

ARTICOLE

**CÂTEVA CONSIDERAȚII PRIVIND ÎNREGISTRAREA UNEI MĂRCI
CU VALOARE DE SIMBOL RELIGIOS**

DOI:10.24193/SUBBiur.62(2017).4.12

Published Online: 2017-12-20

Published Print: 2017-12-30

Paul POPOVICI*

Abstract: *The recent debates regarding the registration of a European trademark by an individual, in connection to one of the most prominent ecclesiastic figures from Transylvania, raise in a legitimate way some questions concerning firstly the existence of a limit regarding the actual registering of such a trademark; secondly, whether its effects are absolute and, thirdly, whether there are ways of rectifying some controversial legal situations such as the one stated below or not.*

Keywords: *Intellectual property law, European trademark, cancelation, Arsenie Boca*

Cuvinte-cheie: *proprietate intelectuală, marcă europeană, anulare, Arsenie Boca*

Arsenie Boca, biografie sumară¹

Arsenie Boca a fost un cleric creștin-ortodox, înzestrat nu doar cu aptitudini teologice, ci și artistice. Pe numele său de mirean Zian Boca, s-a născut în anul 1910 și a urmat studii la nivelul Academiei Teologice de la Sibiu, absolvită în anul 1933²; de asemenea, a avut studii incomplete la Academia de Arte Frumoase din București³; intrat în monahism sub numele de Arsenie Boca, devine în anul 1942 starețul Mănăstirii Brâncoveanu (Sâmbăta de Sus, județul Brașov); în această calitate se face cunoscut și foarte căutat de către mase semnificative de credincioși⁴.

Instaurarea regimului comunist a determinat diferite episoade consumate de arestări și anchete în legătură cu orientările sale, politică și religio-militantă. Pentru a reduce presiunea autorităților, în anul 1948, părintele Arsenie Boca a fost mutat ca stareț la Mănăstirea Prislop (județul Hunedoara); aceasta transformându-se într-un locaș de maici, îi determină, în conivență cu autoritatea religioasă, schimbarea statutului din stareț în duhovnic. Excluz din monahism în baza Decretul nr. 410/1959, s-a stabilit la București și, după pensionare la Sinaia, unde a și decedat. Conform voinței sale, a fost înmormântat la Mănăstirea Prislop.

Autoritatea religioasă informală a lui Arsenie Boca a crescut odată cu trecerea timpului, ajungându-se la o veritabilă explozie care a generat un veritabil cult popular la adresa sa. Deși (deocamdată⁵) nu a fost canonizat, pelerinajele care au loc nu doar cu ocazia celebrării sale sunt impresionante ca număr de participanți⁶. În acest context, s-a dezvoltat și un comerț inevitabil cu bunuri, care corespunde unor așteptări semnificative din partea publicului larg⁷.

„Arsenie Boca”, marcă înregistrată?

În acest context, înregistrările unor mărci în legătură cu persoana celui care a fost părintele Arsenie Boca provoacă întrebări legate de posibilitatea interzicerii oricăror forme de comerț neautorizat de titularii acestora în legătură cu numele celui în discuție.

Astfel, la nivel european au fost înregistrate trei mărci după cum urmează:

(1) Marca vizuală „PÂINEA NOASTRĂ CEA DE TOATE ZILELE Pr. Pâine Arsenie”, cu numărul de înregistrare 016722712 (data înregistrării și a protecției din 12.VIII. 2016), pentru clasele 30, 35;

(2) Marca verbală „ARSENIE” cu numărul de înregistrare 015760382 (data înregistrării și a protecției din 18.VIII. 2016), pentru clasele 3, 5, 14, 29, 30;

(3) Marca verbală „BOCA PARINTELE”, cu numărul de înregistrare 015773997 (data înregistrării și a protecției din 21.VIII. 2016), pentru clasele 16, 20, 32, 33, 34, 36.

Pot constitui drepturile conferite prin înregistrarea acestor mărci fundamentul pentru a putea fi solicitată interzicerea comercializării de bunuri care poartă denumirea sau imaginea celui care a fost părintele Arsenie Boca?

Jurisprudența în materie de similitudini în cazul mărcilor verbale

Este evident că nu există o identitate între numele lui Arsenie Boca și cele trei mărci menționate mai sus. Cu toate acestea, în jurisprudența națională și europeană, există un oarecare consens cu privire la parazitismul mărcilor atunci când între două mărci concurente există o prea mare apropiere. Cu alte cuvinte, nu este necesară o identitate perfectă din punct de vedere verbal (sau vizual) pentru ca să fie anulată o marcă parazită în raport cu alta (Sabel v Puma, bunăoară⁸).

Sensul mărcii și scopul protecției

Dintre tezele care stau la baza Regulamentului în materia mărcilor europene, câteva vizează în mod direct soluționarea teoretică a chestiunii în discuție. Astfel, „dreptul Uniunii nu se substituie legislațiilor statelor membre referitoare la mărci”⁹. De altfel, acest principiu răzbate în mod direct sau indirect din prevederi concrete, care fac trimitere la dreptul național al statelor membre ale Uniunii. Cu alte cuvinte, deși există ca un drept supranațional, dreptul Uniunii poate suporta la acest nivel corijări datorate specificului drepturilor naționale.

„Protecția conferită de marca UE, al cărei scop este în special garantarea funcției mărcii de indicare a originii, ar trebui să fie absolută în caz de identitate între marcă și semn și între produse sau servicii. Protecția ar trebui să existe de asemenea în caz de similitudine între marcă și semn și între produse sau servicii. Este oportun să se interpreteze noțiunea de similitudine în relație cu riscul de confuzie. Riscul de confuzie, a cărui apreciere depinde de numeroși factori și în special de cunoașterea mărcii pe piață, de asocierea care poate fi făcută între aceasta și semnul folosit sau înregistrat, de gradul de asemănare între marcă și semn și între produsele sau serviciile desemnate, ar trebui să constituie condiția specifică a protecției¹⁰”

Se deduce de aici în mod indirect faptul că protecția care se acordă mărcilor are la baza ei o rațiune pozitivă, și anume aceea de a da posibilitatea oricărui comerciant de a-și deosebi marca sa de altele astfel încât să fie eliminat orice echivoc.

În speță însă, scopul înregistrării acestor mărci nu este unul pozitiv, de ocrotire a unei / unor valori personale, care să identifice și particularizeze la nivel unional bunurile sau serviciile oferite de titulari, ci tocmai să împiedice sau să îngreuească exercitarea comerțului de către terțe persoane. Acesta este de fapt sensul demersului juridic de înregistrare și apoi de notificare a micilor comercianți de către titularii mărcilor. Or, într-o asemenea situație se poate constata existența unei cauze ilicite, neconforme cu regulile de exercitare a comerțului cu bună-credință și în conformitate cu uzanțele obișnuite.

Așadar, fără îndoială, prin astfel de înregistrări este încălcată buna-credință care trebuie să stea la baza oricărei protecții a mărcii, fiind vorba nu de a se diferenția în raport cu alții, ci de a împiedica pe alții să desfășoare un comerț. În sprijinul acestor considerații vine și faptul că până în prezent nu a fost semnalat pe piață nici un fel de bun pus în circuitul comercial de către deținătorii drepturilor asupra mărcii; mai mult, deocamdată nu au fost raportate decât notificări de interzicere a unor activități comerciale care să includă imaginea sau numele lui Arsenie Boca, ceea ce întărește încă o dată caracterul anticoncurențial al înregistrării. Or, într-o asemenea situație, este evident că are loc o relativizare a protecției juridice conferite mărcilor respective până la extincție, fie de drept, fie solicitată prin intermediul instanțelor de judecată. Această optică nu este nouă nici pentru legiuitorul român, nici pentru cel european; în literatura de specialitate s-a susținut că „drepturile asupra semnelor distinctive nu pot aparține decât celor ce produc sau exploatează anumite bunuri”¹¹.

Situația specială a utilizării numelui „Arsenie Boca”

În mod cert, deși deja presupune o veritabilă „industrie”, „Arsenie Boca” nu constituie o simplă marcă în legătură cu bunuri sau servicii. Sintagma este un nume, iar persoana care l-a deținut deși nu a fost canonizată, constituie un factor de polarizare religioasă indiscutabilă. Este evident atunci că numele respectiv este extras dintr-un anumit context și anume unul religios și, prin urmare, prin această matrice trebuie evaluată modalitatea de acordare a protecției, efectele acesteia și eventualele mecanisme de corijare. Legislația națională este

de altfel lipsită de echivoc și interzice în mod expres înregistrarea sau, dacă sunt înregistrate, pot fi anulate „mărcile care conțin semne cu înaltă valoare simbolică, în special un simbol religios”¹². Indiscutabil, canonizat sau nu, prin implicațiile pe care le presupune, persoana lui Arsenie Boca are o înaltă încărcătură spirituală, cu alte cuvinte este un simbol religios.

Evlavia populară de care este înconjurat și care a generat pelerinajele la mormântul său, cărțile scrise de acesta sau în legătură cu el atestă, indiferent de opțiunea fiecăruia, faptul că ne aflăm în fața unui fenomen religios cu un puternic impact social. Toate aceste elemente au condus la o aură mistică din ce în ce mai mare, astfel încât cei mai fervenți îl consideră drept „Sfântul Ardealului”, cu alte cuvinte, o persoană cu valențe de simbol.

Inexistența unei canonizări nu exclude caracterul de simbol religios la care se raportează numărul mare de persoane care prin prezența lor susțin un veritabil cult popular cu valențe teologice. Acest cult, manifestat prin publicații și mai ales prin pelerinaje, este de necontestat. Exemple aleatorii pot fi găsite în presă și atestă o afluire în anumite perioade în legătură directă cu persoana celui care a fost Arsenie Boca¹³. Aceste manifestări de evlavie populară cel puțin deocamdată nu au fost considerate neconforme cu practicile obișnuite ale comunităților ecleziale creștin-ortodoxe, de unde și faptul că acestea nu au fost sancționate și, implicit, interzise¹⁴. A opina cumva că ele sunt tolerate de autoritățile ecleziastice doar pentru că sunt aducătoare de venituri și de alegare socială, este reduționist și totodată eronat. Mișcările neconforme doctrinei și practicilor constante tradiționale au fost repudiate la nivel sinodal și eliminate din cadrul bisericesc (Mișcarea „Noul Ierusalim” de la Pucioasa, bunăoară).

Or, a proteja prin marcă și mai ales de către un terț în raport cu acest fenomen de masă, este și inadecvat și nefondat. În fond, după cum s-a observat în literatura de specialitate, protecția juridică acordată unei mărci „oferă garanția satisfacerii cerințelor consumatorilor aceluși gen de produse”¹⁵. Or, un simplu și singular particular nu poate constitui prin el însuși garantul unor exigențe de genul celor în discuție; având în vedere și faptul că dreptul la marcă presupune o apropiere exclusivă¹⁶, mărcile care conțin „semne cu înaltă valoare simbolică, în special un simbol religios” sunt excluse de la protecție.

Într-o logică a admisibilității, s-ar putea ajunge până la interzicerea utilizării numelor unor personalități religioase emblematice (sfînți, beatificați, fericiți sau pur și simplu personaje cheie) de către terțe persoane, ceea ce este cu totul nelegal și absurd.

Prin urmare, comercializarea de bunuri care poartă imaginea unui simbol religios, cum este și cel de față, nu distinge comercianții între ei decât într-o mică măsură și doar prin natura bunurilor comercializate, caracteristica particulară fiecăruia putând chiar să nu existe, fiind accesorie simbolului religios pus în circuitul civil (comercial). În aceste condiții, nu se poate reține ideea unui risc de confuzie între bunurile diferiților comercianți de datorită încărcăturii simbolice, a mesajului pe care aceasta îl poartă și îl transferă prin intermediul numelui și a imaginii celui promovat astfel. Există însă posibilitatea diferențierii, însă nu pe calea unei mărci înregistrate, ci a unei forme noi a unui bun, care poate fi protejată prin certificatul de protecție corespunzător unui desen sau model. De asemenea, diferențierea poate fi obținută prin intermediul dreptului de autor (diverse scrieri, de exemplu).

Comerțul cu bunuri necesare desfășurării activităților unui cult religios

Fără doar și poate, orice manifestare spirituală este însoțită de fenomene comerciale adiacente, pe care nu doar că se bazează, dar o și susțin prin diverse forme: literatură, imagini, obiecte mai mult sau mai puțin prețioase marcate în mod specific (loc, dată, o personalitate), într-un cuvânt, suvenir.

Din perspectiva unei eventuale canonizări, cerută cu insistență de tot mai numeroși practicanți ai cultului creștin-ortodox, chestiunea drepturilor conferite de marcă nu se mai poate ridica. În afară de prevederile legale în materia simbolurilor religioase, într-o asemenea ipoteză, verosimilă de altfel, vor mai fi incidente dispozițiile categorice în materia comerțului cu obiecte speciale de cult și anume Legea nr. 103/1992 privind dreptul exclusiv al cultelor religioase pentru producerea obiectelor de cult. Acest act normativ împiedică orice persoană, fizică sau juridică, să comercializeze anumite bunuri în lipsa unei autorizații prealabile:

Biserica Ortodoxă Română și celelalte culte religioase au, în exclusivitate, dreptul de producere și valorificare a obiectelor și veșmintelor de cult, precum și de tipărire a cărților de cult, a celor teologice sau cu conținut bisericesc, necesare practicării cultului¹⁷. Producerea sau valorificarea bunurilor prevăzute la art. 1 de către alte persoane, fizice sau juridice, decât cultele religioase se poate face numai cu autorizarea lor prealabilă, dată în condițiile stabilite de către fiecare cult în considerarea propriei sale exclusivități¹⁸.

„Imaginea industrială a părintelui Arsenie Boca”

Marca europeană „PÂINEA NOASTRĂ CEA DE TOATE ZILELE Pr. Pâine Arsenie”, cu numărul de înregistrare 016722712 (data înregistrării și a protecției din 12.VIII. 2016), pentru clasele 30, 35, conține și un element figurativ color.

„Pâinea noastră cea de toate zilele” este un citat biblic¹⁹ cu o puternică încărcătură religioasă dat fiind faptul că el constituie un fragment din rugăciunea creștină probabil cea mai cunoscută, și anume, „Tatăl nostru”. Fiind asociată cu imaginea unui cleric în veșminte sacerdotale, în mod evident că ea conduce imediat la ideea că respectivul bun este fie produs, fie certificat ecleziastic, ceea ce în speță nu poate fi vorba. Chiar dacă emblema conține doar o imagine prelucrată după o fotografie, toate elementele componente ea nu lasă nici o îndoială cu privire la calitatea de slujitor bisericesc (de la barbă la haină). Mai mult, imaginea nu este a unui necunoscut, ci a unei personalități foarte bine cunoscută și anume părintele Arsenie Boca (o căutare pe Google în acest moment plasează pe prima pagină această imagine căutată sub numele celui în cauză).

Așadar, această marcă vizuală, asociată cu un text biblic arhicunoscut, creează o confuzie gravă cu privire la natura și originea bunurilor pe care ar putea fi aplicată. Totodată, „ imaginea industrială a părintelui Arsenie Boca” încalcă în mod evident dreptul la imagine al celui care constituie un simbol religios.

Această marcă este poate cea mai predispusă dintre toate la anulare deoarece conține elemente care pot induce în eroare publicul cu privire la originea bunurilor pe care aceasta ar putea fi aplicată; conform prevederilor europene în vigoare, suntem în situația în care este incident un motiv absolut de refuz, a cărui constatare împiedică înregistrarea unei mărci²⁰.

Sintetizând, apreciem că în cauză este vorba de o nulitate absolută a acestei mărci pentru că: (a) are un caracter deceptiv²¹, (b) conține, „fără consimțământul titularului, imaginea sau numele patronimic al unei persoane care se bucură de renume în România”²²; (c) conține, „semne cu înaltă valoare simbolică, în special un simbol religios”²³.

Mărcile europene „BOCA PĂRINTELE” și „ARSENIE”

Aceste mărci verbale sunt și ele lovite de nulitate absolută pentru aceleași motive ca și precedentă, cu excepția faptului că nu este incident textul de lege privind interdicția utilizării fără consimțământul titularului, a imaginii sau a numelui „patronimic al unei persoane care se bucură de renume în România”²⁴. Chiar și așa, mărcile respective nu pot avea nici o șansă de a fi menținute în urma unei acțiuni în anulare pentru că încălcările pe care le presupun sunt grave și multiple, după cum am arătat deja.

Mai mult, „ARSENIE” este un prenume²⁵, specific mai cu seamă universului monastic răsăritean²⁶ și înscris în calendarele creștine catolice și ortodoxe²⁷, ceea ce îi conferă automat calitatea de simbol religios; de aceea, înregistrarea sa ca marcă năruie pur și simplu ideea de protecție juridică acordată doar patronimicului sau numelui în ansamblu. Este adevărat că „Arsenie” poate fi întâlnit și ca nume de familie (nu este singurul caz în care un prenume a devenit patronimic), însă ocurența sa în practică este foarte redusă, fiind mai degrabă întâlnite forme „patronimizate”: Arse, Arseni, Arsenoiu, Arsenevici, Arsenovici, Arsenoiaiei, Arsici, Arsine, Arsinescu²⁸.

S-ar putea susține că patronimicul a fost avut în vedere la înregistrarea ca marcă? Foarte greu de acceptat din cauza caracterului simbolico-religios al numelui, nu pentru frecvența mică a numelui. Însă la o cercetare mai atentă, există în o corelație cu cealaltă marcă înregistrată

de același titular și care au ambele în vedere, în mod indiscutabil, numele de călugăr al lui Zian Boca. Din această cauză, utilizarea unui nume cu o rezonanță spirituală foarte mare poate confirma remarca unui dintre cei mai semnificativi doctrinari, „utilizarea ca marcă a numelui unui terț este o alegere în general suspectă, care servește adesea drept vehicul de fraudă”²⁹.

Chiar și în lipsa oricărei referiri la Arsenie Boca, marca europeană „Arsenie” este lovită de nulitate absolută tocmai pentru caracterul simbolic al acestui prenume, corespunzător unei personalități cu totul excepționale a monahismului creștin primar³⁰.

Bună sau rea-credință?

Și în legislația europeană, dar și în cea românească, anularea unei mărci poate fi cerută în temeiul relei-credințe³¹. Însă nici unul dintre legiuitori nu definește reaua-credință cu toate că este prevăzută ca și motiv de nulitate absolută. În acest context, i-a revenit doctrinei și jurisprudenței sarcina de a preciza ce este reaua-credință în materia înregistrării unei mărci³².

Dar ce este reaua-credință? În literatura de specialitate a fost definită ca fiind „starea psihologică a unui subiect de drept care implică intenția răufăcătoare, ilicitatea și cauzarea de vătămări în exercitarea drepturilor sau îndeplinirea obligațiilor sale civile sau față de alte persoane”³³. În condițiile în care „buna-credință se prezumă până la proba contrară”³⁴, reaua-credință trebuie dovedită, nu este prezumată. Concret, în situația înregistrării unei mărci, cum se poate reține? În mod cert, atunci când o cel care solicită înregistrarea unei mărci are la cunoștință de faptul că acea denumire este folosită de un concurent care nu și-a înregistrat-o sau urmeze să și-o înregistreze și, în virtutea efectului atributiv pe care îl produce înregistrarea, va interzice concurentului să mai utilizeze denumirea devenită marcă înregistrată³⁵.

În speță, dată fiind notorietatea numelui, a depune o marcă înregistrată în legătură cu acesta face dovada în mod evident a unei rele-credințe și, prin urmare, acesta constituie un motiv distinct de anulare a mărcilor respective.

Abuzul de drept în legătură cu interzicerea utilizării numelui părintelui Arsenie Boca

Înregistrarea unei mărci nu presupune prin însăși acest fapt interzicerea utilizării acesteia în comerț de către orice altă persoană fizică sau juridică. În mod elementar, interzicerea poate opera numai în funcție de clasele pentru care s-a cerut protecția³⁶. În clasificarea NISA există 45 de clase de bunuri și servicii, iar la înregistrarea unei mărci trebuie precizate expres clasele pentru care se solicită aceasta³⁷. Altfel, conform principiului specialității³⁸, nimic nu împiedică un comerciant să comercializeze sub o marcă identică cu a altui comerciant, însă pentru clase diferite (care conțin categorii de produse diferite)³⁹.

Or, mărcile prezentate sunt protejate numai pe câteva clase NISA și prin urmare nu pot fi opuse tuturor bunurilor și serviciilor. De aceea, o eventuală solicitare făcută concurenților în vederea sistării comercializării *tuturor bunurilor* care poartă denumirea sau imaginea părintelui Arsenie Boca în condițiile în care înregistrarea mărcilor nu s-a realizat pe toate clasele, nu este doar rea-credință, ci și un abuz.

Concluzii

În mod indiscutabil, înregistrarea unei mărci cu valoare de simbol religios este lovită de nulitate absolută, însă aceasta trebuie solicitată instanțelor judecătorești tocmai pentru a se înlătura confuziile pe care le produce.

Chiar în pofida faptului că un comerț cu simboluri religioase poate cunoaște forme care trec de limita bunului gust și a bunului simț, acesta nu poate fi stopat prin înregistrarea unor mărci de natura celor în discuție, fapt nepermis de lege după cum s-a văzut, ci printr-o educație continuă cu privire la valoare, frumos și adevăr.

* Conf. univ. dr. Paul Popovici, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, Facultatea de Drept din Cluj-Napoca; avocat, Baroul Arad.

Autorul mulțumește pe această cale domnului prof. univ. dr. Viorel Roș pentru sugestiile și observațiile făcute în legătură cu chestiuni dezbătute în prezentul articol.

¹ Pentru detalii privind viața și activitatea lui Arsenie Boca, a se vedea V. Manea, *Părintele Arsenie, obiectivul „Bratu”*, Edit. Patmos, Cluj-Napoca, 2009, G. Enache, A. N. Petcu, *Părintele Arsenie Boca în atenția poliției politice din România*, Edit. Partener, Galați 2009.

² Academii teologice au funcționat între anii 1925 și 1948 și au fost, contrar denumirii, de rang universitar inferior față de facultățile de teologie.

³ Din biografia oficială rezultă ca a manifestat interes față de cursurile susținute de profesorul Francisc Rainer la Facultatea de Medicină din București.

⁴ Tot din această perioadă datează și o colaborare (întreruptă la un moment dat și apoi niciodată reluată) cu cel mai semnificativ teolog român, părintele profesor Dumitru Stăniloae, care a condus la apariția în limba română a unei ediții monumentale a *Filocaliei* (12 volume), într-o versiune tradusă și adnotată de dascălul-teolog sibian.

⁵ Autorul nu este unul dintre susținătorii canonizării, precizarea fiind făcută tocmai pentru a risipi orice umbră de partizanat. Notăm însă, *audiatur et altera pars*, că în afara literaturii apologetice, asupra personalității și doctrinei părintelui Boca s-au scris și rânduri mai puțin encomeiastice: Gh. Anițulesei, *Fenomenul Arsenie Boca*, f. ed. f.a., 29 p.

⁶ Pentru note sociologice asupra pelerinajelor de la Prislop care se fac în legătură cu părintele Arsenie Boca, a se vedea M. Bănică, *Nevoia de miracol. Fenomenul pelerinajelor în România contemporană*, Edit. Polirom, Iași, 2014, pp. 129-141.

⁷ Fără să fim de acord cu aceste practici, repugnându-ne și kitschul care însoțește un astfel de comerț, îl constatăm însă, fiind caracteristic nu doar proximității fenomenului în discuție, ci tuturor locurilor de pelerinaj; a se vedea L. K. Davidson, D. Gitlitz, *Pilgrimage. From the Ganges to Graceland: An Encyclopedia*, Santa Barbara, California / Denver, Colorado / Oxford, England, ABC-CLIO, 2002, *passim*. Pentru literatura românească de specialitate, a se vedea M. Bănică, *op. cit.*, pp. 325-331.

⁸ A se vedea în acest sens, J. Pila, P. Torremans, *European Intellectual Property Law*, Oxford University Press, 2016, pp. 410-411.

⁹ Teza a 7-a din Regulamentul (UE) 2017/1001 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 iunie 2017 privind marca Uniunii Europene.

¹⁰ Teza a 11-a Regulamentul (UE) 2017/1001.

¹¹ Y. Eminescu, *Regimul juridic al mărcilor*, Edit. Lumina Lex, București, 1996, p. 146. Cf. cu decăderea prevăzută de legiuitor incidentă pentru neutilizarea mărcii: „Orice persoană interesată poate solicita Tribunalului București, oricând în cursul duratei de protecție a mărcii, decăderea titularului din drepturile conferite de marcă dacă fără motive justificate, într-o perioadă neîntreruptă de 5 ani, socotită de la data înscrierii în Registrul mărcilor, marca nu a făcut obiectul unei folosiri efective pe teritoriul României pentru produsele sau serviciile pentru care aceasta a fost înregistrată sau dacă această folosire a fost suspendată pentru o perioadă neîntreruptă de 5 ani” – art. 46 alin. (1) lit. (a) din Legea nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice.

¹² Art. 5 alin. (1) lit. (m) din Legea nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice.

¹³ Probabil, cel mai semnificativ moment din acest punct de vedere îl reprezintă cel legat de comemorarea morții. În doctrina creștină, momentul morții pământești constituie în același timp momentul unei noi existențe, spirituale, în „cealaltă lume”, numită doctrinar „Biserica triumfătoare”, de unde și faptul că tocmai data decesului este în cvasitotalitate data celebrării religioase a unei persoane sanctificate oficial.

¹⁴ Este de observat că până la acest moment nu există o consacrare oficială a sfințeniei părintelui Arsenie Boca, cu toată cinstirea populară care îl înconjoară. Deși iau parte evenimentele care îi sunt consacrate, ierarhi sau preoți îi cinstesc memoria în formulele oficiale consacrate oricărui decedat ca și credincios obișnuit, necanonizat.

¹⁵ C. H. Giraud, *L'importance économique de la marque*, thèse, Université de Bordeaux, 1963, p. 42, citat după Y. Eminescu, *Tratat de proprietate industrială*, vol. II, *Semnele distinctive*, Edit. Academiei RSR, București, 1983, p. 31.

¹⁶ Y. Eminescu, *Tratat de proprietate industrială*, vol. II, p. 65.

¹⁷ Art. 1 alin. (1) din Legea nr. 103/1992

¹⁸ Art. (2) din Legea nr. 103/1992.

¹⁹ *Matei* 6: 11, *Luca* 11: 3.

²⁰ Art. 7 alin. (1) lit. (g) din Regulamentul (UE) 2017/1001.

²¹ Art. 5 alin. (1) lit. (f) din Legea nr. 84/1998.

²² Art. 5 alin. (1) lit. (j) din Legea nr. 84/1998.

²³ Art. 5 alin. (1) lit. (m) din Legea nr. 84/1998.

²⁴ Art. 5 alin. (1) lit. (j) din Legea nr. 84/1998.

²⁵ N. A. Constantinescu, *Dicționar onomastic românesc*, Edit. Academiei RPR, București, 1963, p. 16.

²⁶ A. Bălan-Mihailovici, *Dicționar onomastic creștin. Repere etimologice și martirologice*, ed. a II-a rev., Edit. Sophia, București, 2009, p. 59.

Cel mai cunoscut Arsenie este supranumit „cel Mare”, fost senator roman, tutore numit de împăratul Teodosie I pentru fii săi Arcadius și Honorius, retras apoi în deșertul Egiptului ca monah, a se vedea B. Watkins, *The book of saints : a comprehensive bibliographical dictionary*, ed. a VIII-a, Bloomsbury T&T Clark, 2016, p. 72.

D. H. Farmer, în *The Oxford Dictionary of Saints*, ed. a V-a, Oxford University Press, 2004 (*Dicționar al sfinților*, trad. M. C. Udma, E. Burlacu, argument și articole consacrate sfinților români R. Rus, Edit. Univers Enciclopedic, București, 1999), nu îl consemnează, deși Arsenie cel Mare face parte din patrimoniul spiritual al Bisericii nedespărțite de Marea Schismă.

²⁷ 15 ianuarie este data celebrării în creștinismul romano-catolic și 8 mai în cel ortodox.

²⁸ I. Iordan, *Dicționar al numelor de familie românești*, Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1983, pp. 37-38.

- ²⁹ V. Roș, O. Spineanu-Matei, D. Bogdan, *Dreptul proprietății intelectuale. Dreptul proprietății industriale. Mărcile și indicațiile geografice*, Edit. All Beck, București, 2003, p. 43.
- ³⁰ Pentru Arsenie cel Mare, a se vedea *Patericul sau Apoftegmele Părinților din pustiu*, ed. a III-a ad., trad., studii, note Cr. Bădiliță, Edit. Polirom, Iași, 2007, pp. 52-68 (una dintre cele mai bine reprezentate figuri ale monahismului timpuriu, a treia ca număr de pagini dedicate în această celebră culegere de texte). De asemenea, o sinteză asupra personalității sale la G. Timuș, *Dicționar aghiografic cuprinzând pe scurt viețile sfinților*, Tipografia cărților bisericești, București, 1898, pp. 105-110.
- ³¹ Art. 59 alin. (1) din Regulamentul (UE) 2017/1001; art. 47 alin. (1) din Legea nr. 84/1998.
- ³² Pentru exemple din practica altor sisteme juridice europene în materia relei-credințe la înregistrarea mărcilor, a se vedea V. Roș, O. Spineanu-Matei, D. Dragoș, *op. cit.*, pp. 390-395.
- ³³ T. Ciornea (coord.), *Medicină legală. Definiții și interpretări*, Edit. Junimea, Iași, 1986, pp. 405-406.
- ³⁴ Art. 14 alin. (2) C. civ.
- ³⁵ V. Roș, O. Spineanu-Matei, D. Dragoș, *op. cit.*, p. 395.
- ³⁶ I. Macovei, *Tratat de dreptul proprietății intelectuale*, Edit. CH Beck, București, 2010, pp. 358-359.
- ³⁷ Practic, cu cât crește complexitatea mărcii (verbală, vizuală, elemente color) și numărul de clase, cu atât taxele sunt mai mari. Pentru denumirea și clasificarea produselor și serviciilor, a se vedea art. 33 din Regulamentul (UE) 2017/1001
- ³⁸ „Protecția de marcă UE se acordă în legătură cu produse sau servicii specifice, a căror natură și număr determină întinderea protecției acordate titularului mărcii” – pct. (28) din Regulamentul (UE) 2017/1001.
- ³⁹ În practică a fost respinsă cererea de „anulare a unei mărci pentru lipsa similarității produselor comercializate, deși între semnele protejate ce compun cele două mărci există o similaritate accentuată”, ICCJ, secția civilă și de proprietate intelectuală, dec. civ. nr. 5142/10 iunie 2011 – N.-R. Dominte, *Drept de autor. Mărci. Desene și modele. Brevete de invenție. Jurisprudență comentată*, Edit. CH Beck, București, 2012, pp. 34-50.